

COOLIDGE ZAPRL VRATA POSILANEC GLEDE STAVKE

Predsednik ni hotel sprejeti delegacije newyorških kongresnikov, ki so hoteli govoriti z njim glede pomanjkanja antracita. Sporočil jim je, da "nima časa." Nato so leteli ostri napadi na Coolidge v kongresu. — Pinchot in Lewis v konferenci.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je 4. t. m. zaprl vrata Bele hiše kongresnikom, ki so mu hoteli naslikati položaj v New Yorku valed pomanjkanja trdega premoga. Predsednik ni hotel sprejeti delegacije newyorških kongresnikov.

Kongresnik Sommers je v imenu ostale delegacije naprosil Coolidge, naj mu dovoli obisk in povedal je namen obiska. Predsednikov tajnik Everett Sanders je nato sporočil Sommeru sledeče:

"Predsednik obžaluje, ker danes ne more sprejeti delegacije, veseljem vas pa sprejme drugkrat in v drugi zadevi".

S tem je Coolidge jasno povedal, da ne mara govoriti s poslanci o zadevi stavke rudarjev.

Kongresnik Sommers je demokrat. Njega so ostali demokrati kongresniki iz mesta New Yorka pooblastili, naj izpolni konferenco s predsednikom, nakar so mislili povabiti tudi newyorške republikanske kongresnike, da gredo z njimi vred h Coolidge. Na ta način bi bila konferenca nadstrankarska.

Zakaj je Coolidge odklonil sejanek, ni pojasnil.

Ta incident je pa izzval v četrtki popoldne novo ostro debato v nižji zbornici, med katero so tudi letele ostre puščice na Coolidge. Istočasno je bil predsednik intervirani med rudarji in magnati antracita. Debató v poslanski zbornici so vodili Sommers, Black in Carraway iz New Yorka.

"Predsednik je imel zadnje čase mnogo nevarnih konferenc v Beli hiši", je rekel Sommers, "ampak danes ni imel časa, da bi bil sprejel delegacijo ljudskih zastopnikov, ki bi bili radi govorili z njim o vprašanju trdega premoga. Predsednik je imel na primer dovolj časa, ko je nedavno tega pozal za fotografiranje v smešnem klobuku, katerega mu je zapustil pokojni Frank Munsey, medtem ko zdaj nima časa govoriti o premogovni krizi".

V senatu so govorili Copeland, Norris, Harrison in Reed o stavkovni situaciji. Copeland je zahteval, da predsednik Coolidge skliče konferenco obeh strank v antracitnem konfliktu.

Senator Norris je dejal, da bi bila stavka kmalu končana, če bi Coolidge pozval k sebi predstavnike rudarjev in operatorjev ter jim povedal, da priporoči kongresu sprejetje ukrepa za zaseženje premogovnikov in vladno obratovanje istih, ako ne bo konflikt končan v določenem času.

Harrisburg, Pa. — Governor Pinchot in John L. Lewis sta konferirala v četrtki zvečer o stavkovni situaciji. Governor niti Lewis nista hotela razodeti kaj sta govorila.

Pinchot je rekel le tole: "Nekdo mora nekaj storiti. Kot governor, ki imam odgovornost, ne bom pustil, da bi se razmere vlekle dalje na ta način. Stori bom vse, kar je v moji moči, da čimprej konča ta strašni zastanek".

Sovjeti poplavijo Ameriko z jajci.

Moskva, 5. febr. — Uradniki poljedelskega komisarijata, ki so se pravkar vrnili iz Amerike, raznanaajo, da sovjetska Rusija pošlje v prihodnjih šestih mesecih v Združene države šest milijard jajec, 80 milijonov funtov surovega masla in 40 milijonov glav kokoši, rac, puranov in divje perutnine.

Goročo jamo, v kateri je 16 moš, so započatili

Trije slovenski rudarji, člani S. N. P. J., izgubili življenje. — Rešili bodo premogovnik, za rudarje se ne brigajo. Tragične scene ob ustju jame.

Horning, Pa. — (Izvirno Prosveti). — Med žrtvami eksplozije in ognja v premogovniku Horning, sedem milj od Pittsburgha, so tudi trije Slovenci, ki so bili člani S. N. P. J. Ponesrečeni bratje so:

Tony Hren, Louis Kristan in John Luznar. Vsi so bili člani društva Zvezda št. 52 S. N. P. J. v Broughtonu, Pa.

Pittsburgh, Pa. — Vhod od južne strani v premogovnik No. 4 Pittsburgh Terminal Coal kompanije v Horningu, v katerem je v sredo ostalo šestnajst rudarjev, ko je rov začel goreti po eksploziji, so v četrtki zvečer započatili. S tem je bila započatena tudi usoda šestnajstih moš, ki so ostali v jami. Z započatjem vhoda nameravajo zadušiti ogenj, da se ne razširi in uniči vsega premogovnika.

Jamski in reševalni uradniki bodo držali rov zapечат najmanj 24 ur, nato pa pojdejo zopet pod zemljo. Ako najdejo, da je ogenj omejen, bodo lakali trupla šestnajstih rudarjev. Nekateri še upajo, da so nearečni morda še živi, ker med njimi je bilo več zvedencev, ki so mogoče našli varen prostor, kamor nista prišla plin in dim.

V splošnem pa prevladuje mnenje, da so rudarji že davno mrtvi.

Ob ustju premogovnika se odigravajo običajni, srce trgajoči prizori. Žene in otroci pogrnanih rudarjev se tišče tamkaj v snegu ter plakajo in čakajo, kakaj.

Namesto treh moš, kot je bilo izprva poročano, sta se samo dva rešila živa iz jame po eksploziji, ki je prišla v sredo zvečer, ko so podzemni delavci prišli na površje.

Junaško delo rešilnega moštva

V silnem viharju je bilo rešeno moštvo s potapljaško barko.

Asbury Park, N. J. — Eno miljo od obrežja se je potapljala barka "Metropolitan" št. 20. Vihar, ki je drvil s hitrico petdeset milj v uri, je bilal ocean. Sneg je naletaval gosto, tako da je zapiral razgled na ocean. V tem kritičnem trenutku je stopilo v rešilni čoln devet pomorščakov in štirje kapitani od obrežne straže. Vprli so se v vrela in čoln je obrnil svoj rilec proti nearečni barki, o kateri je bilo pričakovati, da se vsek tronek pogrezne. Valovi, visoki do 25 čevljev, so metali mali čoln semintje in ga ogrožali, da ga potope s pogumnim rešilnim moštvom vred. Čoln je kljuboval valovom in viharju. Blizal se je nearečni barki. Dospelvi tje, je bil v nevarnosti, da ga valovi razbijejo ob barki. Prvega so rešili pomorščaka, ki je skočil v morje, ko se je barka pretegrala na dvoje. Valovi so gnali pilotno hišico proti čolnu. V nji je bil pomorščak. Tudi njega so rešili, dasiravno je pilotna hišica priplavala tako blizo čolna, da ga ni zdrobila. Tretjega pomorščaka so rešili s skupaj zvezanih tramov. Po izvršenem rešilnem delu se je čoln obrnil proti obrežju in srečno dospel v varni pristan. Preden je čoln dospel do obrežja je eden rešenec umrl zaradi prevelikega trpljenja. Drugi rešenec je bil zelo slab, da se je bilo bati, da umrje, tretji se je nahajal v nekoliko boljšem stanju.

Nemško-poljski spor pred svetovnim sodiščem.

Haag, 5. febr. — Mednarodno sodišče je danes začelo obravnavati spor med Nemčijo in Poljsko. Obravnava je javna.

NESRAMNO OBREKOVANJE RUDARJEV

Privatni biznisiški interesi podtikajo rudarjem sabotažo. — Te obrekovalce je pognal navedaj v njih brloge ravnatelj rudniškega biroja Združenih držav.

Washington, D. C. — Sovratiški delavstva in ponifni hlapi kapitalizma so pričeli obrekovati rudarje na najnesramnejši način, da dosežejo svoje temne namene. Pričeli so raznašati vesti, da je zaradi tega toliko eksplozij v premogovnikih, ker rudarji uganjajo sabotažo. Tako podtikanje rudarjem je seveda najhujšobnejši parkelček za strahenje javnosti. Te obrekovanje je pa bilo kmalu ustavljeno. Scott Turner, ravnatelj rudniškega biroja Združenih držav, je izjavil, da so preiskave, ki jih je vodil birojski štab, dokazale, da so take govorice brez vsake resnične podlage. Povdaril je, da so te eksplozije odgovorni treskajoči plini, ki se zbirajo v premogovnikih. Eksplozija v premogovniku Orient pri West Frankfortu, Ill., pokazuje jasno kot beli dan, kako nevaren je treskajoči plin, ako ni v premogovniku dobrih naprav za sračenje. Še v temu premogovniku, ki je najbolj moderno opremljen, se je nabralo toliko treskajočega plina, da se je zgodila velika nesgoda. Pet jih je bilo ubitih in sedem tisoč.

Turner priporoča, da naj premogovniški podjetniki potresejo svoje premogovnike s skalnatim prahom, ki je dosdaj še manj kot najboljša sredstva proti treskajočemu eksploziji. Takle tega priporoča dobro preskušeno premogovnikov, boljše do ločbe za razsvetljavo, boljše pašnjo nad elektromotorji in drugimi napravami, ki lahko zažgo plin.

Zbliževanje laboritorijev z Lloyd Georgom

Snowden je v zbornici odobril semitiški program bivšega vojskega premijerja.

London, 5. febr. — Torijski elementi so včeraj s presenečenjem čuli javno odobravanje Lloyd Georgevega programa nacionaliziranja veleposredstev v Angliji iz ust voditeljev delavske stranke.

Philip Snowden, bivši laboritski finančni minister, je v imenu delavske stranke v svojem odgovoru na prestolni govor dejal, da edina praktična odpmoči proti kronični brezposelnosti je nacionaliziranje rudnikov, železnic in industrij ter veleposredstev, ki so danes v rokah lordov. Program laboritorijev nacionaliziranja zemlje se povsem strinja s programom Lloydja Georga, ki je danes vodja radikalnega krila liberalne stranke. Lloyd Georgeva frakcija je veselo aplavdirala Snowdenova izvajanja. Snowden je ljuto bilal Baldwinovo vlado radi njenih fiaskov v gospodarski politiki.

V parlamentarnih krogih zdaj govore o prihajajoči koaliciji med zmernimi socialisti in Lloyd Georgevimi liberalci.

Najstarejši ruski kmet, 128, je umrl.

Rostov, Rusija, 5. febr. — Ivan Tretja, ki je veljal za najstarejšega ruskega kmeta, je včeraj tu umrl v starosti 128 let. Bil je trikrat oženjen in imel je 24 otrok. Tretjič se je oženil, ko je bil star sto let. Njegov najstarejši otrok, hči, ki je stara 101 leto, še živi. Tretja je vedno delal na kmetiji in nikdar ni bil bolan. Do zadnje ure je imel še vse zobe in lasa na glavi. Rad se je pobahal, da je bil v vseh vojnah, kar jih je imela Rusija zadnjih 118 let.

Henry Ford uposlil sovjetske delavce

Avtomobilski kralj potrjuje vest, da pride sto Rusov delat in študirat avto v njegovih tovarnah.

Detroit, Mich. — Henry Ford je po svojem uradnem zastopniku v četrtki potrdil vest iz Moskve, da sovjetska vlada pošlje sto inženirjev in mehanikov v njegove tovarne s namenom, da se izurijo v najmodernejši tehniki in se vrnejo kot učitelji v Rusijo.

"Velika skupina Rusov pride k nam v mareu", je dejal zastopnik. "Mr. Ford ne bo financiral sovjetske ekspedicije, pač pa Ruse uposlil v svojih tovarnah za eno leto in plačeval jim bo redno mezdo".

Tihotapstvo ob kanadski meji se preliče

NEKA FARMA NA MEJI JE SLUŽILA ZA SHAJANJE TIHOTAPCEV.

Tihotapstvo je razširjeno ob val meji.

Ottawa, Can. — George H. Boivin, minister za davke in colnino, je nasnanil parlamentu, da bo posebni parlamentarni odesk preiskal tihotapstvo ob meji Kanade in Združenih držav.

Boivin je podal svojo izjavo takoj potem, ko je H. H. Stevens, bivši trgovski minister v konservativnem kabinetu izjavil, da Kanada izgubi vsako leto \$200,000,000 na colnini, ker se ne primejo tihotapci, ki tihotapijo med Združenimi državami in Kanado. Boivin je oblikoval uradnika, da so se malo marni in da njih malomarnost povroča to izgubo.

Bo to svojo izjavo je združil s obtožbo, da je bil vodja tihotapcev imenovan colninskim načelnikom v Montrealu. Ta volja tihotapcev ima veliko farmo, katero polovica se nahaja v kanadski provinci Quebec, druga polovica pa v Združenih državah. Tihotapljenje se vrši skoni to farmo. Na tej farmi se shajajo tihotapci in zamenjajo blago.

Boivin je odgovoril, da se tihotapstvo ne vrši le tam, kjer kanadska provinca Quebec meji ob Združene države, ampak da je ravno tako potrebno, da se preiščejo razmere tudi v Torontu, Windsoru in akoci ob meji do Vancouverja. V Kanado vtihotapljaajo svilu, blago iz bombaza in tobak, iz Kanade v Ameriko pa iganje. Na to se je vodja konservativcev Arthur Meighen izrazil, da se strinja s Boivinom.

Ta afera bo kmalu izgubila na senzacnosti. Prišla je hitro, in najbrž bo tudi hitro pozabljena.

Francija grdo glede Mussolinija

Italijanski diktator je ignoriral dolg Franciji.

Pariz, 5. febr. — Francoski uradni krogi se spogledujejo radi Mussolinijeve izjave, ki je bila v sredo uradno objavljena in ki se glasi, da je Italija zdaj urenila vse svoje dolgeve. Mussolini je ignoriral dolg Franciji, ki znaša \$1,400,000 za razen materijal, ki so ga Francozi pošiljali Italijanom med vojno. Francoska vlada bo vsekakor vprašala za pojasnila.

Saljapin gre v filme?

Los Angeles, Cal. — V tukajšnji filmski koloniji Hollywood se je porodila vest, da je sloveči ruski operni pevec Fedor Saljapin podpisal pogodbo z neko filmsko družbo za igranje v filmih. Sgral bo z znano filmsko igralko Polo Negri, ki je njegova stara znanca še iz Rusije.

ORGANIZIRANJA AVTOMOBILSKIH DELAVCEV NE BO

Natrti za organiziranje delavcev v avtomobilski industriji se položeni na polico. — Predsedniki raznih kovinskih organizacij se boje stroškov.

Washington, D. C. — Letos ne bo izvršen izreden poiskus za organiziranje pol milijona delavcev v avtomobilski industriji. Načrte, ki jih je napravil kovinski department Ameriške delavske federacije na konvenciji v Atlantic Cityju za organiziranje avtomobilskih delavcev, so bili odloženi na polico, da tam čakajo vstajenja.

Nekako tak zaključek je bil storjen na ekskutivni seji kovinskega departamenta, ko je predsednik O'Connell sprožil vprašanje za pomnožitev vrt strokovno organiziranega delavstva.

Predsedniki organizacij kovinskih delavcev, ki tvorijo ekskutivni odbor, niso bili pri volji za organiziranje avtomobilskih delavcev v Detroitu in drugje, ker so se bali velikih stroškov in nevarnosti, ki tiče v taki kampanji. Zavzeli so stališče, da se naj denar porabi za organiziranje neorganiziranih kovinskih delavcev v velikih tovarnah, ki so nasprotno delavski strokovni organizaciji. Te velike tovarne so lastnina General Electric kompanije v Shennectadyju, Pittsfieldu in Lynnu, tvrdke American Locomotive Works v Dunkirku in Richmondu. Delavci v teh tovarnah so bili že organizirani in če bi se nanje isdal kila, da se pridruži organizaciji, ki se odvali.

Glasovalo se ni o O'Connellvem načrtu za organiziranje avtomobilskih delavcev, da se prvrše. Ampak is debate se je spoznalo, da vsaka organizacija odda nekaj svoje jurisdikcije novi industrijski uniji. Predsedniki organizacij kovinskih delavcev so menili, da ni v interesu organizacije, ako se popušta ob jurisdikcije. Poleg tega so uvaževali, da bodo Ford in druge kompanije potrošile velike vsote denarja za preprečenje organiziranja delavcev v avtomobilski industriji, da bo vsota, ki jo bodo imeli organizatorji na raspolago, toliko štela kot nič. Poleg tega so se bali, da preidejo Ford in drugi avtomobilski tovarnarji v splošno ofenzivo proti strokovno organiziranemu delavstvu v Detroitu. Stavbinski delavci so bili te ofenzive.

Ameriška delavska federacija prizna v začetku leta 1926, da je sila velebitnisia večja od njene, kot je priznala v letu 1920 po junaškem boju, ki sta ga vodila Fitzpatrick in Foster, da je moč U. A. Steel korporacije večja od njene.

Zdi se, da bo morala priti se lja po organizaciji izmed avtomobilskih delavcev samih, kot se je to izvršilo pri krojaških delavcih, da se prične s organiziranjem delavcev v avtomobilskih tovarnah. In ta čas menda tudi več tako daleč. Med avtomobilskimi delavci je precej zavednosti, te zavedne delavce je pa treba zbrati skupaj, da je izvršen prvi korak za organizacijo.

Star ruski kloster zgorel.

Moskva, 5. febr. — Starodavni trnjavski samostan Tihvin, eden največjih in najglasovitejših samostanov na svetu, ki se je nahajal sto milj vzhodno od Leningrada, je včeraj zgorel. Goreti je začelo v poslopju, v katerem so bili nastanjeni vojski. Zgodovinska knjižnica in druge dragocene starine v samostanu so bile rešene. Kloister je bil sezidan v 16. stoletju za časa carja Pavla I.

Agitirajo za "Prosveto".

Narodnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cipro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

8657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MUSSOLINIJEVE SANJE SLUŽIJO OHRANITVI FAŠIZMA IN REAKCIJE V ITALIJI.

Iz Londona prihajajo vesti, ki pripovedujejo, da namerava Mussolini v prihodnjem letu oklicati Italijo za cesarstvo. Fašistovski teroristi pač sanjajo, da se bo dalo obnoviti staro rimsko cesarstvo, ki je končno utonilo v korupciji, blatu, razuzdanosti in nemoralnosti. Fašisti seveda ne sanjajo o žalostnem koncu rimskega cesarstva, ampak o njegovi alavi, ko je segalo do Donave in proti vzhodu do Carigrada, nekdanjega Bizanca.

Mussolini je že takoj v začetku, ko so razbojniški fašisti bili na pohodu v Rim, obljubil, da Italijo dvigne do take slave, kakoršna je užijalo rimsko cesarstvo, ko je bilo na višku svojega razvoja. Londonski list "Sunday Times," ki prinaša o Mussolinijevih sanjah daljšo razpravo, da v Vatikanu niso nasprotni Mussolinijevi ideji. To je verjetno. Ko je umrl zadnji rimski-nemški cesar po imenu, to je spoden avstrijski cesar Karel, je s tem izginilo tudi precej Vatikanove propagandistične moči. Ako se italijanski kralj okliče za rimskega cesarja, tedaj je tukaj možnost, da se obnove najboljše stiki med Kvirinalom in Vatikanom. Da se ta komedija—oklicanje italijanskega kralja za rimskega cesarja—izvrši, potrebuje italijanski kralj in Mussolini papeža, papež pa italijanskega kralja in Mussolinija, da se med preprostim ljudstvom obrzdi pravljica, da je vsa oblast, bodisi posvetna ali duhovska, podeljena od Boga. Za ljudi, ki verjamejo v take pravljice, je pribita resnica, da kralji in cesarji niso navadni zajeduhi, ki živijo na stroške ljudstva in so brez vsake koristi za človeštvo. V teh vladarjih vidijo osebe, ki jih je določil sam Bog, da vladajo ljudi na grešni zemlji, jim ukazujejo, kako morajo živeti in garati, da si po smrti zaslužijo rajsko veselje.

Take pravljice pa ne obrzde ljudstva zadovoljnega in tudi ne v temi. Res je, da je med italijanskim ljudstvom še precej teme, posebno po južni Italiji. Mussolinijev proglas za oklicanje Italije za rimsko cesarstvo, pa ne bo nasitil tudi enega napolitanskega "lazarona," kakor ga ni nasitil pohod italijanskih armad v severno in vzhodno Afriko. Ta Mussolinijev korak bo le povečal breme italijanskega ljudstva. V Italiji mora že zdaj vsak lastnik hiše plačati davek od vsakega okna. Hišni lastnik seveda ta davek odvali na ljudska ramena, ko odda stanovanja v najem. Davčni viri Italije so popolnoma izčrpani in edino zrak, ki ga ljudje vzdihavajo, je menda še davka prost. Pa tudi tega bodo morali kmalu obdavčiti, ako bodo hoteli povišati apanažo svojemu "cesarju" in vzdržavati silno oboroženo silo na morju in na suhem. Noben imperij se ne more vzdržati brez velike oborožene sile na morju in suhem. Ako se bodo povišali izdatki, se bodo povišali tudi davki. In italijansko ljudstvo bo še bolj stradalo kot sedaj. Če bo Mussolini hotel raztegniti svoje meje za obnove starega rimskega cesarstva, tedaj prav zanesljivo pride njegov konec, ako ga že preje ne bo. V trenutku, ko prekorači italijanska armada mejo Avstrijske republike ali pa Jugoslavije, se bodo dvignila proti Mussolinijevim sanjam tista ljudstva, ki so se dvignila proti stari reakcionarni Avstriji, ko je mislila raztegniti svoje meje do Carigrada. Prve dni bo mogoče italijansko armado še skupaj držala železna vojaška disciplina, ki bi se pa pričela krhati po prvem porazu. Mussolini ne bo mogel navduševati svoje armade, da gre osvoboditi Italijane, ki ječe pod tujim jarmom, ker bo stvar ravno narobe. In padec Mussolinija in novopecenega rimskega cesarstva bo tukaj. Zaigral pa ne bo samo Mussolini, ampak igra bo izgubil tudi Vatikan, ki podpira sanje tega pustolova. Padli in razdejani bodeta v tem slučaju dve močni trdnjavi reakcije.

Mogoče so pa sanje Mussolinija samo prevara za stradanje italijanskega ljudstva, s katero ga tolaži, da godrnjanje italijanskega ljudstva ne postane preveč glasno. Mussolini dobro ve, da teh obljub ne more nikdar izpolniti. On ve, da v trenutku, ko Italijo okliče za cesarstvo in skuša obnoviti meje starega rimskega cesarstva, prikljče nesrečo ne le za italijansko ljudstvo, ampak tudi zase, monarhijo in Vatikan. Mussolini pa vendar neče priklj-

cati nesrečo zase. Njegove obljube niso nič drugega kot slaba tolažba za stradalajoče italijansko ljudstvo, da se v ljudstvu ne dvigne vihar in pometa z njim in fašizmom.

SLIKE IZ NASELJEN

Horning, Pa. — Strašna nesreča je zadela premogolop v Horningu, Pa., 7 milj od Pittsburgha, last Pittsburgh Terminal Coal Co. Pripetila se je eksplozija, ki bo zahtevala od 28 do 30 ljudi, med temi so mrtvi tudi trije Slovenci, čani S. N. P. J., katerih dva so baje že prišli na površje. Premogolop se deli v štiri dele, in sicer prvi del se imenuje Main South, drugi je Second South, tretji je Third North in četrti je Fourth in Fourth Section. Rov je obdan z mnogimi naslagami ilovice (clay veins), tako je bila tudi na 16. entry Fourth Section velika žila ilovice, katera je približno 4 čevlje debela. Dva moša rodod Poljaka sta delala s strojem (cutter). Imela sta ukaz, da spodrežeta žilo. Ko sta prodrla skozi ilovico, je pričel prihajati plin v taki množini, da je nehalo ves tisti kameniti prah, ki ga je narezal stroj, doli po entry. Moša sta seveda bežala.

Opisano se je zgodilo med 9. in 10. uro dopoldne. Nasmnila sta to plinastemu vodju in pomožnemu bosu ter tudi glavnemu jamakemu vodju, kateri je bil šele prvi dan na svojem mestu. Vsi so se podali na dotično mesto in baje ukazali, da se stroj, katerega žene električna moč po žici, pokrije s navadnim platom, kakoršnega rabijo po jamah, da bo platin obvaroval, da se ne bo ugal plin od električnih lakov ter da bodo potegnili stroj ven. Ali platin ni varovalo in plin se je ugal. Ni pa povzročil eksplozije. Glas je šel od ušes do ušes in ljudje so bežali proti glavnemu izhodu, ko so slišali, da v rovu gori. Niso pobrali ne jopčev, ne posod, v katerih nosijo jed in vodo in to samo iz Third in Fourth Section. Delavci v rovi Second South in Third North pa nismo bili več obveščeni in tako smo delali do 4. ure popoldne ne zavedajoč se, da nam grozi nesreča.

Vrnimo se sedaj k 16. entry, kjer gori. Zbrali so se vsi jamaki vodje od najnižjega do najvišjega z generalnim superintendentom na čelu, ali so na delo, da pogasijo ogenj. Razstrelili so 16 do 18 kosov dinamita hkrati v nadi, da zračni pritisk pogasi ogenj, ali nič ni bilo. Zabili so hitro zidati, da bodo preprečili dohod zraka. Zazidali so vse vhode v tiste prostore. Klicane so bile tudi reševalne ekspedicije in so tudi precej prišle ter pričele z delom. Prišlo je 15 zdravnikov, Red Cross s svojim mobitvom, oddelke državne policije in brez števila občinstva. Kaj se je v rovu godilo od 4. ure popoldne pa do 5 minut do 12. v noči, ne ve nikdo drugi kot tisti, ki so bili notri, pa da so ušli smrti, samo to se ve. Poročila so prihajala iz jame po telefonu, da se obrača zmeraj na slabše in ob 5 minut do polnoči je bila najhujša razstrelba, kateri je sledila še ena in s tisto polnoči je bila tudi zapetena usoda vseh, ki so med mrtvimi.

Kot sodojo, je pritisk razstrelbe bil tako močan, da je porušilo vse naprave, ki so imele slušiti za zaščito, da ne bi prihajal zrak notri in da bi tako ogenj ugasnil sam od sebe.

Med mrtvimi so največ delovodje, glavni superintendent mr. Oslar, ki je bil za Horning No. 4 Maine, trije ali štiri delovodje, asistenti, nekaj plinastih nadzornikov, drugi pa so bili navadni delavci, zidarji, polagalci tračnic, možje, ki delajo pri stroju in Slovenci Tony Hren, Louis Kristan in John Luznar, vsi člani društva "Zvezda" št. 52 S. N. P. J. v Broughtonu.

Kdo je zakrivil strašno nesrečo? Odgovor je lahak. Tudi jaz ga nimam lahkam, dasi nisem nič drugega kot navaden nakladalec premoga. Prvič, ko so možje prodrli skozi dotično naslago ilovice in so jamaki vodje videli, da plin puhti v taki sili, da niso kameniti prah po entry, zakaj niso obvestili vsa mošta, ki se je nahajalo v jami, da bi prenehali obratovati s elektriko? Ako so jamski vodje imeli kolikaj znanja, kako se dela, ko nate na večjo količino plina, bi naj poklicali najboljše izvedence, da bi pod njih nadzorstvom prodrli omenjeno žilo in tako čistili

plin. Ko bi bilo gotovo, bi poklicali zopet možje na delo. Tako se skoro gotovo lahko smatra, da si skupaj niso imeli znanja toliko kot ga ima nekdo, ki premogolopu rova nikoli od znotraj videl ni. Posledica je od 28 do 30 mrtvih.

Pa še nekaj. Premogolop je obratoval z velikim dobičkom za družbo. Saj smo bili možje še veliko na slabšem kot so bili nekdanj. Šikanirali so nas, da ni bilo več znanjivo. Če natevga čisto niti bi plinast in brezpotrebni ukazov je toliko, da se človek kar trese od strahu, ko mora iti na delo v ta premogolop. To je dokaz, da se jim ni ljubilo hitro obvestiti vseh delavcev, da nam preti nesreča. Tveganje so nam življenja, namo da je družba dobila še 50 do 60 železniških voz premoga dne 3. februarja.

Vseh delavcev je v rovu od 600 do 850. — Marko Cernan.

Girard, Ohio. — Toliko obetana prosperiteta za gospodovo leto 1925 nam je že začela kazati svoje mehaniko lice. Tukajšnja usnjarna, katera zaposluje večino Slovencev v Girardu, je znihala obrat na štiri dni v tednu. Železo-livarna tudi slabo obratuje. Vseok so prenapolnjena skladišča, ker delavci s nizko mezo ne morejo kupiti po visoki ceni izdelkov.

Iz teh razlogov, bratje delavci, organizirajte se in stopajte v vrste razredno zavednega delavstva, ako hočete priboriti sebi in svojim otrokom boljše bodočnost in življenje, ki bo res življenje vredno delavca. Zdržite se in oprostite svoje možnosti brezplodne letargije, kajti samo od sebe ne bo nič prišlo; le delo in solidarnost sta podlaga vsemu napredku.

Socialistična stranka ima tukaj podružnico št. 222 J. S. Z. Dne 27. t. m. se bo vršila veselica in ahoda klubov J. S. Z. ter društva izobraževalne akolije za državo Ohio. Naslednji dan bo peto zborovanje ohliske konference, ki se vrši v Slovenskem domu. Vaak je dobrodošel. — John Petkovšek.

Cumming, Iowa. — Fantje in dekleta, pečlarji, zdaj je čas, dobiti parček za drugo zimo. Jaz sem že prestar za parček, zato ostanem star fantiček.

V starem kraju smo hitro spoznali ženina. Kdor je bil v suknji, je bil vsak ženin, tukaj pa ženina težko poznamo, ker vsak nosi suknjo, čeprav spodaj nima hlače. Dekleta so videla fanta v suknji, pa so si namignila: Ženin gre!

Sploh je v domovini vsakdo bolj ohlivel pred pustom. Hodili smo pokonci, kakor bi človek hodil še zdaj, pa glavno bi nazaj obrnili, ker toča je zblila z glave vse lase. Zato pa fantje, je na noge, dok ate mladi, ne čakajte šestindesetega leta, kakor sem ga jaz, ker potem boste prav gotovo čakali še dalje, pričakali pa nič.

Pa še nekaj drugega je, kar me tare. Prejel ne bom sedmega zakramenta, ker se ne ženim. Za prvega itak ne dam nič. Poznam namreč veliko mulcev v majni, ki jim je ime Joe ali Jerry, čeprav niso bili krščeni in vžile temu ravnotako dobro potegnjejo in njih hrbet se prav tako vtrajno stroji pod bičem. Me ne je krstil duhovnik, mulca pa je trajbar, pa mora vendar precej enako garati. Razlika je ta, da jaz kopljem, mulca pa odvaža.

Zelim zdravje vsem čitateljem in pečlaricam, rčnije naj pa vsaka sama kupi. — Star pečlar.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Cumming, Iowa. — Dolar smo izročili upravnitstvu, da ga vpiše pri vaši naročnini. — Pozdravi

IZ PRIMORJA

Ubil se je pri padcu na kamene 84-letni kmet Fran Spacapan iz Ozeljana. Sel je po krmo za živino in pri tem ponesrečil.

Mlekarska zadruga se ustanovi v Kamajah na Vipavskem po inicijativi tamošnje zavarovalnice za govejo živino. Pripravljalni odsek izvrši v kratkem svoje delo.

ZARKOMET

Nepotrebno prežvekovanje.

Vprašanje duhovniške nemoralnosti se je zopet urinilo v kolone nekaterih listov. Sproflila ga je povest Angela Cerkevnik v letošnjem Amerikem družinskem koledarju. Kritičar, ki je ocenil koledar v Proletarcu, je podvomil o resničnosti takih razmer med duhovniki, kakršne je naslikal pisatelj v omenjeni povesti. Župnik Trunk, "kritik svega i sveta", je pograbil — bilo bi čudno, če ne bi — to drobtinico in iz nje izluščil priznanje, da so duhovni bell angelčki. Kritičar v Proletarcu je mimogrede tudi čutil potrebo, da podvomi o resničnosti "Dogodkov", ki so v teku lanskega kontesta ishajali v Zarkometu, tikajočih se duhovniške ljubezni. Trunk mu je hvaležen radi tega in pravi, da je to "par gorkih" za Prosveto in "dogodkarje".

Kaj je torej na stvari? Za lani, ob zaključku kontesta, sem povedal na tem mestu, da sem "dogodke" objavil v dobri veri, da so resnični. Onih, ki so se mi zdeli pretirani, sploh nisem objavil. Nihče seveda ne more garantirati, da je vse bilo tako kakor so pisali kontestanti.

To pa ni glavno. Glavno je, kako naj sodimo o duhovniški sploini morali. Moja sodba je bila že dvakrat v tej koloni. Po mojem nazoru ni normalna spolna ljubezen nič nemoralnega, niti grešnega (sploh ne varujem v noben greh, priznam samo zločin, kadar je zločin), pač pa nekaj naravnega in potrebnega za vsako zdravo in normalno bitje, pa naj bo to bitje prezident republike, kovač ali duhovnik. Duhovnik je človek in kot tak ima vse človeške pravice tudi do poštene ljubezni. Kdor se škandalizira radi duhovnikovih romančkov, je sam na robu hinavstva. Izjema je le, če duhovnik — ali lajik, it makes no difference — zlorabi otroka ali posili žensko, kar je zločin. Nemoralna pri duhovnikih je le protinaravna doktrina celibata in nemoralni, je, ker duhovni, ki imajo otroke, nočeje priznati očetovstva in skrbeti za svoj naraščaj. V tem oziru ima pisatelj Cerkevnik popolnoma prav, ker je pribli župnika, ki je zatajil svojega

otroka in mačil njegovo mater. Vprašanje, ki ga abuja Cerkevnikovo delo, ni, koliko župnikov je ljubimcev in očetov, marveč vprašanje je, koliko župnikov očetov je takih zločincev, ki pogazijo svoj plod. Jaz se bojim, da jih ni malo.

Matematični problem.

Čenjeni Zarkomet! Ali mi moreš pomagati rešiti sledeče račune? V naši šoli se nismo učili tako visokih števil, torej sem v stiski. Ako klerikalna jednota šteje 204 društva in vmes manjka 40 društev, koliko društev šteja ta jednota? Dalje, ako glasilo te jednote napiše z velikimi številkami, da ima jednota 23,086 članov in če potene oddesetel 10,610 otrok, koliko članov šteja jednota? — Izza Jezera je priplaval blede mesec in potikal samega sebe, češ da "rdeči nosovi" propadajo in "naše jednota" bo rdečkarje prekosi. Motiš se, lešerba mesec! Saj že dolgo svetliš, pa pokukaj malo na število članov in otrok ter na število društev S. N. P. J. in vidiš boš, kdo ima prav, ti ali Collinwoodski Strigelj.

Kapljica v Montani.

V Montani prihajajo slabi časi. Pred meseci je bilo poročano, kako glasno in visoko izvira olje v Roundupu, a sedaj je pa začela "ronati" (zatisnite si oči in ušesa val pravoverni!) tudi vinska kapljica in sicer tista, ki je že od jasnega leta Gospodovega 1924 mirno počivala v svoji tesni jeli. Rojak, ki je bil do neke temne noči, gazda in birtje te kapljice, je sicer vedel, da je kapljica zelo močna, nikdar pa ni mislil, da se bo sama oprostila izpod železnih obrobov, v katere je bila vkovana in da si sama odpre zaklenjena vrata. Kar ni mogel pojmiti nadnaravne moči, je mislil, da ne kapljica niti radi tega, ker je "kevdar" obrnjen proti soncu, zato je preostanek še tisto temno noč "pramul" v bolj senčnega. Sedaj upa, da se kapljica umiri, ako bo imela mir pred njim. — Nekdo, ki je tudi žen, Roundup, Mont.

Listnica.

A. A. Woodward, Iowa: Tiste stvari ni pisala "Kanalja", niti se ne tiče vas.

K. T. B.

Veseli iz Jugoslavije

Gospodarsko silko Slovenije kaže sedaj prav nazorno "Uradni list" mariborske in ljubljanske oblasti. Iz št. 2. od 9. jan. je razvidno, da so se zmerom tudi trgovci in obrtniki, ki pridno navijajo cene. Jože Semč, mesarski mojster iz Dobrne, je bil radi navijanja cen obsojen na tri tedne zapore, s enim postom in trdim lešičem ter 100 Din denarne kazni. Prodajal je avinjinjo po 16 Din 25 para, ki je veljala le 8 Din 75 para kilogram. — Mesar Miha Marušič iz Hajdine pa je dobil 2 dni zapore in 800 Din denarne kazni, ker je prodajal avinjakovo meso ("ribo") po 30 Din kilogram. — Trgovec M. Hahn iz Gornje Lendave je dobil 12 ur zapore in 100 Din kazni, ker ni imel označenih cen. — Pek Ivan Ovčec v Križevcih je bil kaznovan istotako na 12 ur zapore in 100 Din globe, ker je žemlje prodajal po dinarju. — V konkurs sta prišla trgovca Franc in Františka Fiedlerjeva v Slovenski Bistrici. — Čez dvajset dražb in sklepov je razpisanih in še nekaj oklicev za tožbe proti osebam "nezanega bivališča". Za eno samo številko pač več kot dovolj!

V Mariboru se je ustrelil redov Vilko Bajkič iz strahu, ker so ga radi prekoračenja retretno ure hoteli zapreti. Pognal si je v glavo strel iz puške in takoj obležal mrtev.

Ljudsko gibanje v Celju. V celjski župniji je bilo leta 1925 rojenih 436 otrok; umrlo pa je v tem času 363 ljudi. Narastek znaša toraj 73 oseb.

Se bo nezaposlenosti v Jugoslaviji. Enako kakor proračunu ministrstva socialne politike, je posvetil finančni odbor tudi proračuna za javna dela veliko pozornost, toda ne v interesu pospeševanja javnih del, marveč tudi tukaj je treba štediti. Za to ministrstvo je predviden kredit 435,000,000 Din, torej še manj

kakor za ministrstvo socialne politike. Proračun pa še znaša nad 55,000,000 Din manj kakor za prejšnje leto. V tem se vidi nekakšen sistem, ki ne ve ali ne zna upoštevati glavnega načela nacionalnih ekonomov, da mora vsaka država, če hoče prosperirati, skrbeti za povzdigo pridobitnih panog in za povzdigo socialnega položaja delavstva. Isto, kar velja povsod, bo najbrže veljalo tudi pri nas. Ali možje, ki se posvetujejo o vseh teh za socialni blagor prebivalstva potrebnih stvareh, gledajo z očjega vidika vladajoče gospode. Finančni odbor torej nima misla ne socialna vprašanja, ne za javna dela, ki bi jih moral kot odgovorni forum sprico naraščajoče nezaposlenosti še prav posebno pospeševati.

No, da, tudi lepa socialnost! Skoro osemdeset let stara vdova Marija Bučar v Ljubljani je ležala štirinajst dni v svoji sobi mrtva, docela oblečena. A nihče se ni pobrigal zanjo in njeno usodo. Ko so po štirinajstih dneh "uradno" ugotovili, da je ni nikjer videti, so vdrli v stanovanje in našli njeno truplo.

Hudič ga je preganjal. V Sv. Bolfenku pri Središču je živel star vinčar, Fr. Strobelj — star alkoholik. Kadar se ga je modiček nalezel — je vedno videl smaga hudiča, ki ga preganja. Zednjik je v popolni alkoholni e-motiji zopet zagledal hudiča, ki ga lovi. Ker se je pa rogata bal, je vzel noč in se zaklal. Vzel ga je res hudič — alkohol.

SEZNAM PRIHODITEV SLOVENSKEGA ORGANIZACIJE V CHICAGO.

Društvo Nada, Nov. 102 SNP. —

Makladna vesnica, v soboto 6

februarja, v dvorani SNP.

Društvo Narodni Vilni, Nov. 25, S. N. P. J. — Makladna vesnica, v

soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Sest. klub Nov. 1. JER. — Dramo

področje, v nedeljo 2. maja, v dvorani SNP.

NABOČITE SI KNJIGO
"Ameriški Slovenci"

RAZNE VESTI

ZOPET VELIKO BESEDICE-NJA ZARADI JURIS-DIKCIJE.

To bo zopet voda na mlin podjetnikov.

Washington, D. C. — Odbor stavbinskih delavcev, ki ima razsojevati jurisdikcijske spore stavbinskih delavcev, prične zborovati dne 8. februarja v Cincinnati, O. Spori so: Kdo ima pravico zarezati kanale v opeko, strešnike; ponovno zaslijanje spora med kleparskimi in železostavbinskimi delavci, kdo ima pravico zastavljati okna iz pločevine; tolmachenje odloka z dne 21. februarja 1924; kdo ima pravico zastavljati umetni kamen in drugi. Delavci se bodo prepričali, gospodarji pa rogali, kajti podjetnikom je všeč vsak prepir med delavci, ker slabi moč delavcev.

Vsak spor pomeni neslogo, nesloga pa tlači mesto jači.

GREEN PRIPOROČA PRA-VIČNOST ZA MEHIKO.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je podal izjavo, v kateri pravi, da naj bo ameriška politika napram Mehiki prijazna in pravična, ki naj bi priznala, da ima Mehika popolno pravico sprejemati postavbe proti tujcem. Green opozarja na izjavo, ki jo je podal lani v mesecu juniju, ko je državni tajnik Kellogg prikril žugal Mehiki.

Nadalje Green citira iz poročila Santiaga Inglesiash, tajnika Pan-ameriške delavske federacije, ki se je ravno kar vrnil z oči v Mehiki. To poročilo pravi, da postavbe proti lastovanju zemljišča po tujcem niso naopaki tako ostre, kot so v nekaterih državah Unije.

Problem Mehike so veliki, trdi Green. Ako hoče mehiška vlada služiti interesom ljudstva, tedaj mora pospeševati zakone, ki ščitijo ljudstvo. Mehika je suverena država, in zabegatelj tuji sama sodi o svojih zadevah.

SILEN SNEŽNI VIHAR V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Tukaj in po New Jerseyju je divjal, silen snežni vihar, ki je ljudstvu povzročil silno trpljenje. Vihar je povzročil, da je umrlo sedem oseb in da je bilo na stotine večjih in manjših nesreč. Zunaj na deželi je vihar pustil za sabo sled smrti in opustošenja.

Tudi Boston je bil hudo zadet. Governor Fuller je odredil, da državni kapitel ostane odprt, da lahko v njem prenoče ljudje, ki prebivajo zunaj mesta.

New Britain, Conn. — Vihar je tukaj podrl steno tovarne North & Judd Manufacturing kompanije. Ubilih je bilo osem delavcev, enega delavca pogrelo, več delavcev je pa hudo poškodovanih. Stena je padla na cesto, streha pa na delavce in jih tako pokopala pod seboj.

DEVET DOLARJEV MEZDE NA TEDEN.

Boston, Mass. — Najbolj slabo so plačane delavke, ki izdelujejo bombončke in sladčice. Massachusetts komisija za minimalno mezdo je določila devet dolarjev minimalne tedenske meze za delavke, ki se uče. Po enem letu se njih mezda poviša na trinajst dolarjev.

DELAVSKA KONFERENCA V INTERESU TUJECMECV.

New York, N. Y. — Velika konferenca je sklicana za dne 21. februarja v Central Opera House proti Oswaldovi predlogi, ki zahteva registriranje in fotografiranje tujcemcev. To konferenco so sklicale razne delavske strokovne organizacije.

FARMARKE ZADRUGE PRO-TI TRUSTU ZA SOL.

New York, N. Y. — Farmarske zadruge iz raznih srednjih poljedelskih držav, so se združile za skupno akcijo proti družbam, ki producirajo sol, ker jim nočejo izplačati provizije, ki jo plačajo svojim mešetarjem.

Agitirajte za "Prosveto"!

ARMENCI SE SELIJO V SO-VJETSKO ARMENIJO.

Washington, D. C. — Zadnje mesece se je naselilo štiri tisoč Armencev iz grških in turških pristanov v sovjetski Armeniji. Okrog deset tisoč se jih pa naseli v tem letu. To poroča ruski informacijski biro v Washingtonu. Prejel je brzojavko iz Erivana.

Med glavnimi faktorji, ki povzročajo, da se Armenci selijo v sovjetsko Armenijo je Organizacija Združenih držav za pomoč na Blaznem vzhodu. Senator Capper je predsednik poljedelskega odseka te organizacije, ki je prevzela posestvo nekoga pokojnega ruskega velikega kneza. Organizacija za pomoč na Blaznem vzhodu zdaj skrbi za 16.500 sirot, ki so žrtve grških in turških masakrov.

DARROW PRED KONGRES-NIKI.

Washington, D. C. — Clarence Darrow je bil zaslisan pred justičnim odsekom glede odprave smrtnih kazni za District Kolumbije. Govoril je bolj kot učitelj svojim učencem. Govoril je za človečanstvo, za medsebojen sporazum. Tisk ga proslavlja in prinaša njegove slike. Kongresniki ga poslušajo popolnoma z drugimi občutki, celo ko dejal, da smo "vsi v arcu mori-lici", ni nihče o tem kaj omenil. Priporočal je, da se naj z vsakim individualnim kriminalcem postopa po znanstveni metodi. Kadar bo znanost splošna, je govoril Darrow, takrat ne bo nobeno sodišče hotelo vzeti človeku življenja.

TRGOVSKA ZBORNICA SE NE GANE.

Washington, D. C. — Trgovska zbornica Združenih držav je ostala na mrtvi točki in se ne upa ganiti nikamor glede nove železniške delavske predloge. Železniški podjetniki, ki so njeni člani, so za predlogo, nekatere tovarnarji, ki so tudi njeni člani, so pa proti predlogi.

Po preteku več let se je prvi-krat zgodilo, da trgovska zbornica Združenih držav drži križem roke in ne gane nikamor. Dozdaj je proti vsaki predlogi nastopila, ali jo je pa podpirala.

KRVAVA STATISTIKA.

Chicago. — Število letošnjih žrtev avtov v Chicagu je do četrtka zvečer naraslo na 75.

Italijani počutiljo avstrijski boj-kot.

Dunaj, 5. febr. — Avstrijski boj-kot italijanskega blaga radi fašistovske protinemške kampanje na Tirolskem je že učinkovit. Vlaki, ki vozijo skozi brenerški prelaz v Italijo in ki so bili lani ob tem času polni Nemcev, potujočih v Italijo, so danes malone prazni. Voditelji boj-kotne akcije je pozivalo Nemce v Avstriji in Nemčiji na splošen boj-kot ter svetujejo ljudem, naj prenehajo jesti makarone, južno sadje naj pa naročajo iz Španije in drugih dežel. Župnik Innerkofler, pred-sednik društva Andreja Hoferja, je pozval Nemce, naj se ogibljejo Italije kot okužene dežele.

Dohodninski davek v Franciji bo javen.

Pariz, 5. febr. — Zbornica je včeraj sprejela klavzulo v davčni predlogi, katera določa, da se seznami imen vseh plačevalcev dohodninskega davka in vsot prijavljenih dohodkov nabijejo na javni deski na mestni hiši, kjer jih vsakdo čita. Klavzulo so predložili socialisti. Vlada je zelo pobijala točko, toda levica je spravila skupaj 285 glasov proti 252 in točka je bila sprejeta.

Španski letalec v Rio de Janeiro.

Rio de Janeiro, Brazilija, 5. febr. — Španski letalec Franco in njegova dva tovariša, ki so v enem dnevu prišli iz Evrope v Južno Ameriko, so včeraj prispeli iz Pernambuco v Rio de Janeiro; 1264 milj dolgo zračno pot so preleteli v 12 urah in 10 minutah.

Alli želijo znati pravilno pisanje v hitat angleško? Narodni "Slovensko-anglijski slovnice", katere je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ameriška zgodovina v februarju

1. februarja 1859. — Rojstni dan Viktorja Herberta, proslavljenega ameriškega glasbenega dirigenta in skladatelja. Rodil se je v Dublinu na Irskem. V rani mladosti se je učil glasbe na Nemškem in bil je nekaj časa čelist v dvornem orkestru v Stuttgartu, ki je prišel koncerte po vsej Evropi. L. 1886 je prevzel mesto solo-čelista v Metropolitan orkestru v New Yorku in je potem nastopil bodisi kot solist ali kot dirigent z glavnimi orkestri Združenih držav. Od l. 1904 do svoje smrti je vodil svoj lastni orkester. Njegove večje skladbe so oratorij "Captivity" in razne komične opere, po katerih je najbolj zaslovel, kot na pr. "Prince Ananias", "Serenade", "Babes in Toyland" in druge.

3. februarja 1811. — Horace Greeley, eden izmed najslavnejših ameriških žurnalistov in tokom dveh desetletij najvplivnejši urednik v Ameriki, se je tega dne rodil kot sin siromašnega vermontskega farmarja. Edina šolska izobrazba mu je bila ljudska šola v domači vasi. Ko je bil 15 let star, je postal tiskarski vajenec in v 21. letu je prišel v New York, kjer je odprl akromno tiskarno in izdal književni tednik "The New Yorker". Kasneje je postal urednik lista "The Log Cabin" in njegovi članki so mu stekli sloves političnega pisca. Dne 10. aprila 1841 je izdal prvo številko dnevnika "The Tribune", ki je simpatiziral z Whig stranko, drugače pa je bil neodvisnega duha (whigs v Ameriki so bili stranka, ki je pred ustanovitvijo današnje republikanske stranke zagovarjala zaščitne carine). Začel je svoje podjetje za \$2.000; tekem nadaljnjih tridesetih let pa je "Tribuna" toliko napredovala po cirkulaciji in vplivu, da je bil časopis ob Greeleyjevi smrti vreden milijon dolarjev. Greeley je bil jako priljubljen predavatelj in njegove knjige so z malimi izjemami le zbirke njegovih predavanj in člankov. Dasi je bil vnet republikanec, ga je demokratska stranka l. 1872 izbrala za svojega predsedniškega kandidata; bil je pa poražen. Umrl je 29. novembra 1872 in njegovo ime še vedno ostane na čelu seznama proslavljenih ameriških žurnalistov.

3. februarja 1853. — Rojstni dan Hudsona Maxima, ameriškega iznajdatelja in inženirja. Rodil se je v državi Maine. V starosti 30 let je ustanovil tiskarsko in nakladateljsko podjetje v Pittsfieldu, Mass., in razprodal približno pol milijona neke knjige o lepopisju in risanju, ki jo je on sam spisal. Iznašel je novo kemično črnilo in nov način za tiskanje v barvah. L. 1888 je opustil svoje tiskarsko podjetje, da se posveti strelnim pripravam in razstrelivom. Bil je prvi v Združenih državah, ki je izdelal brezdimen amodnik in predložil vladi svoje vzorce. Ta brezdimni amodnik je bil prvi, ki ga je ameriška vlada vladu vporebila. L. 1890 je ustanovil tovarno za dinamit in brezdimni amodnik v Maximu, N. J., kraju, ki se po njem imenuje. Tukaj je skupaj z dr. Shupphausom razvil takozvani Maxim-Shupphaus brezdimni amodnik; patent za istega je kasneje kupila tvrdka E. I. du Pont de Nemours & Co. v Wilmingtonu, Del. L. 1901 je Maxim prodal ameriški vladi

tajnostslinega razstreliva, ki ga je iznašel. To razstrelivo, ki se zove Maximite, je baje za 60 odstot silnejše kot dinamit.

5. februarja 1631. — Prihod Roger Williama v Ameriko. Dne 10. decembra 1630 se je Roger Williams, prvobornitelj za versko svobodo in ustanovitelj kolonije Rhode Island, vkrcal iz Bristolu skupaj s svojo mlado ženo in došel v Nantasket dne 3. februarja 1631. Takoj po svojem prihodu v Ameriko je prišel v nasprotje s duhovništvom in sodnjami v Massachusettsu. Puritanci, ki so bili naselili kolonijo Massachusetts, so bili mnenja, da vlada ima pravico kontrolirati zavest ljudi in da vsi morajo biti izpovedniki cerkve, ki so jo puritanci bili proglasili za edino priznano cerkev v koloniji. Roger Williams je odklonil to načelo in branil pravico vsakega do verske svobode. Večkrat so ga pritirali pred sodišče. Bil je tudi spoznan krivim in obsojen v lagnanstvo. V januarju 1636 je ušel iz Salema, da se izogne zaporu, in s štirimi prijatelji se je vkrcal v čoln, da si poišče kraj izven oblasti Massachusettsa in Plymouth kolonij. Sklenili so se naseliti v kraju, ki so ga zvali Providence (božja previdnost). V marcu 1638 je nakupil obširno pokrajino od Indijancev. Njegova družina in razni prijatelji iz Massachusettsa in Angleske so se pridružili novi koloniji Rhode Island. Za tri leta je bila vlada nove male kolonije popolnoma organizirana. Vsled nasprotstev s strani sosednjih starejših kolonij se je Roger Williams podal na Anglesko, da si pridobi čarter; mesta Providence, Portsmouth in Newport so do-bila pravico do samouprave. Ko so l. 1656 začeli v Bostonu hudo preganjati kvakerje, je Rhode Island postal zavetišče kvakerjev. Roger Williams je bil dvakrat izvoljen za predsednika kolonije in do smrti l. 1684 so ga vedno pozivali, kadar je bilo treba pobotati se z Indijanci ali poravnati kak verski ali državljanski spor. Roger Williams slovi kot prvi človek v Ameriki, ki je organiziral in razvil politično običino, proglašujočo popolno versko svobodo kot svoje temeljno načelo.

(Dalje prihodnjik.)

RAZNO

Serum proti prisadi. Iz Pariza prihaja vest, da se je posrečilo sestaviti dvema zdravnikom Pasteurjevega zavoda serum proti prisadi. Serum sta iznašla doktorja Ramon in Zeffer. Njuno zdravilo je baje tako popolno, da omogoča trajno imuneteto in docela uničuje nadležni prisad.

Prisad povzroča posebna vrsta bakterij, ki se nahajajo v velikem številu v zemlji. Rane, ki pridejo v dotik s vlažno zemljo, s trkami in drugimi predmeti, lahko postanejo zelo opasne in se šestokrat ne dajo ozdraviti. V svetovni vojni so zdravniki že preizkušali več sredstev, da bi omejili in odpravili prisad. Doslej so lepe, vendar pa ne popolne uspele.

Posebnost novega protistrupa obstoji v tem, da je mogoče tekočino vbrizgavati pod kožo v večjih količinah, ne da bi pri tem trpel človeški organizem. Cepljenje z novim serumom obeta celo trajno odvrnitev prisad. Novo zdravilno sredstvo se bo začelo takoj uporabljati in zdravniki si obetajo od njega velike ugodnosti. Pripomniti je še treba, da je pred kakimi 20

Slovenska Bratstva

Ustanovljena 2. aprila 1904

Podporna Jednota

Izhajajo 17. junija 1907 v druzbi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

IZVRŠEVALNI ODBOR:

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik Vincent Calhoun; podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 193, Joliet, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjak John Vegrich; urednik glasila Jole Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

TOROTNI ODBOR:

Martin Balanikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Frances A. Taucher, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krimmich, 12111 Kensington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabala, Pa.

BOLNIŠKI ODBOR:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrose, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Jula, Box 194, Green, Kansas; Frank Klen, Box 953, Chisholm, Minn.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 2623 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, 2316 S. Millard Ave.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Zdravilni odbor:

Predsednik: Frank Alch, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolko Ovan, 2626 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2429 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VEROVNI EDRAVNİK: Dr. F. J. Kora, 5223 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korrespondenca v glavnini odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posla gl. predsednikov se nanašajo: Predsednik: S. N. P. J., 2627-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNJE BOLNIŠKE PODPORE SE NALOŽI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2627-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in izdane vabe se nanašajo: Tajništvo S. N. P. J., 2627-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADNJE V EVKE S BLAGAJNIŠKIMI POSILI se pošiljajo na naslov: Blaginjak S. N. P. J., 2627-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glavnice posiljanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prihodnji na gl. posiljalni članek se naj pošljejo na naslov: Martin Balanikar, Box 276, Harborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, razen tistih, ki se tičejo vsakega člana, se vršajo v zvezi s glavnico jednote, naj se pošljejo na naslov: "PROSVETA", 2627-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

letni sestavi profesor in vodja Pasteurjevega instituta v Parizu nekaj serum proti prisadi. Ze enkrat so bili uspehi zelo povoljni. Zadnja leta se je sredstvo izpopolnilo, sedaj pa je smatrati, da smo dobili najpopolnejše zdravilo, s katerim bo borba proti prisadi lahka, enostavna in, kar je glavno, uspešna.

Tragičen konec delavca. V lad-jedelnici "Serra" v Pull je pri-pravilaj 25letni delavec Evgen Ilic eksplozivne snovi, da se adrobijo na kosce zadnji ostan-ki ladje "Viribus unitis". Sledila je eksplozija in ubila delavca. Pravi vzrok je neznan, morda je bil pri delu premalo previden. Nesrečni Ilic se je imel te dni poročiti z neko delavko in tobač-ne tovarne. Ta čas, ko se je zgo-dila nesreča, si je nevesta baš nakupovala poročno obleko.

Fašisti izpremenili 10 zapovedi. Dunaj, 5. febr. — "La Guar-dia di Brennero", fašistovska or-ganizacija na južnem Tirolskem, je predložila dekalog (deset bož-jih zapovedi), ki se zdaj glasi:

1. Italija je sveta; 2. Rimljani so nadkrilili svet in današnji I-talijani so nepremagljivi; 3. Brennerski prelaz ni konec, tem-več začetna točka; 4. eden Ital-ijan je vreden tisoč tujcev; 5. italijanski produkti so najboljši na svetu; 6. italijanska scenerija je najlepša; 7. kdor hoče uživati scenerijo, mora imeti italijanske oči; 8. Italija ima pravico mono-polizirati italijanske inspiracije; 9. Italijani so odkrili vse; 10. vsi tujci morajo s svetim strahom stopiti na italijanska tla.

Vse kaže, da fašistovska nadu-tost nima mej.

Agitirajte za "Prosveto"!

Knjige "AMERIŠKI SLOVENI"

Zapiski o radno konvenciji in druge KNJIGE.

ki jih izdaja S. N. P. J., se dobe na prodaj pri vseh naših društvenih tajnikih in zastopnikih za list "Prosveta".

V zalogi jih imajo tudi:

Frank Perko, 311 First Ave., Milwaukee, Wis.

Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.

Frank Lukanc, Box 212, Penown, Pa.

Ludvik Medvedek, 917 E. 70th St., Cleveland, Ohio.

V. J. Kenich, 17538 Wanda Ave. E., Detroit, Mich.

Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn.

Anton Demahar, 822 Woodlawn Ave., West Allis, Wis.

L. Milostnik, 1231 S. 10th St., Sheboygan, Wis.

Alli pa pišite ponje naravnost na upravitelstvo lista "Prosveta", 2627 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

SRECO SO NAPRAVILI V FLORIDI NA SAMSULA FARMAH

Trije prideiki v enem letu

KMETIJSKI PRIDELEK ZNAŠA \$1,000 NA AKER DOBIČKA

Te kmetije so obkrožene od štirih napredujočih mest. Sole, cerkve in železnice.

Za napredno bodočnost pišite na:

SANDS REALTY CO., Inc.

108 S. Beach Street

DAYTONA BEACH, FLA.

Neprijazni sinovi

Tiste čase je bil Anton prvak vaških fantov. Bil je eden sedmih sinov revne matere, katere edino bogastvo je bila kajžica; vrtec pa sinovi. Niso bili lepi, a ponašala se je z njimi, kot se le mati ponašati more. Bili so prvaki, zmaji in strah vse vasi.

Po pretepih jih je zagovarjala pred bogatimi sosedi: Naj bodo pretepači, ne bom karala, da le tatje niso. Kaj bodo vaši? Vsega imajo, še k jedi jih ališe, pa so le pritlikavci in za nobeno delo. Iz revščine sem jih izredila, a prosti so, ničesar vam ne dolgujejo, še hvalečnosti ne. Sama sem učila: Udarite, sinovi, krepko udarite, dobro merite, pašiti mora nasprotnik. Še na tleh ležečega pazite. Konec je važen del boja. Marsikateremu boječniku je že bilo srce veselja, ko je gledal nasprotnika na tleh — mislalo, da je zmagal. Nasprotnik na tleh postane lijak. Videč, da se ne more meriti z vami, je prisiljen misliti na zvižgalo. Pod udarcem bo padel, upajoč, da na tleh ležečemu prizanesete. Potajni se bo, nabral moči in ko bo ste najmanj pričakovali, bo pobegnil ali vas pa napadel zahrbtno! Čimvečji je nasprotnik, tembolje. Muha, ko se na levu napije krvi, je lahko vesela.

Nikomur ne dovolite, da bi vam storil uslugo. Izbral bi jo v črne namene.

Ne čakajte lakote, da napne svoja kolosa. Ležali bi in omahovali in gotovo bi se kdo usmilil. Neprestano zalezujte in išče prilike, da bi vas pokri. Njegova radost je gledati, ko bi se mu omagovaje približali, mu padli pred noge: Daj drobtino! Ne prosite, ne sprejemajte ponujanih darov. V hipu ko bi vzeli dar, niste več prosti, privezal je vas nase. Postali ste sužnji svojega zasluževalca, prisiljeni ga ljubiti. Kolik udarec za vas! Vse življenje ste obsojeni, upoštevati

tega moža, mu ploskati, ga ceniti, se mu hliniti s sladkimi besedami, za katerimi bi pokala jeza, ko bi ga najrajši v ščeci utopili. Vzemi, vzemi, sedi, razgrinjajo svoj prt namazan z lepilom, da bi nanj nasedli. Izprljeni ljudje se zavedajo svoje kupčije, razumejo posel. Kupili bi vas radi s kostjo, ki so jo iztrgali drugim; zalucali bi jo v lice: Nate, nahanite se! Ne vprašali bi, imate zobe ali kje in kako živite.

Sedaj je njim vseeno. Ne vam tako. Hvaležni jim morate biti neprestano. Oni se vam zde veliki, vi sebi mali, vaša ponižnost jih je povzdignila. Bogati delajo sužnje iz revnih! Bogati so in veliki, nas imajo za revne in majhne. Po očetovski se približajo, da bi njim dopustili storiti dobroto! Zavrčel sem hotel, pa je bolje dati, se ravna, in postajajo dobrotniki. Ali za skromne dobrote se njim vračajo milijoni. Uverjeni so, da dajejo kruha in zavetja in topoglavje pričakujejo, da jim bomo hvaležni. Urezali so se! Kruh, ki ga jemo, zaslužimo; kar rabimo za tija, plačamo. Kje so dobili pravico nas poniževati in imeti za dolžnike, ko nismo ničesar dolžni? Mi smo in hočemo biti prosti ljudje. Živeti, to je naša pravica, živeti in biti srečni po nji in zavoljo nje. In ta je velika in silna, še ne poznate je. Vladarica je. Berač se meri s kraljem, bojazljivec z hrabrim, grom in strelo ima v svoji oblasti.

Trešite se! Raztrgali bomo sladko namazan prt, a smehom planili, na ostankih vaših trupel si oblizali ustnice. Več je nas kakor vas. Se bom rekla: Udarite! Dobro udarite sinovi! Pašiti mora! A kri naj ne teče! Še hriša naj pade, samo oken ne pobite! Imenitno začnite! Končajte imenitno!

Sinovi so sledili materini besedi, topli so se, hudo topli. Če jim je kdo hotel dati milodar, so ga nabili, če je kdo hotel storiti uslugo, so ga zopet nabili. Kaj bi ponujal miloščino. Zaslužiti daj! Ljudje se niso dali o-

strašiti, vlekle se je kot črna kača — večno sovraštvo, bili so vedni pretepi. Plačevali so davek za mir, za zbornice in blagostanje države se niso menili. To je cesarjeva skrb, zato se je rodil. Kaj ni dovolj, da plačamo davek, služimo vojake? Kakšna država bi bila, ako bi posegal vsak državljan v njene zadeve? Babilon! Zmešnjava! Vse bi se podalo, imamo opravila doma.

Sveta nevednost! Je karal mož in se razvnel nad njihovo brezbrzičnostjo. Kaj več čakate? Pridite! Pripravljeno je! Pokrepcajte se! Tudi ta je eden izmed tistih, so se pogovarjali sinovi in se zbirali. Zapolimo, so dejali, naj se potrese. To je bilo petje! Ljudje so se čudili, odkod vse to, razumeli pa niso, še celo župnik ne. Tekal je okrog in se jezil. Pred oltar pojdite, tam zapoje, kolikor hočete, je dejal in jih izganjal.

Mi pojmemo, kjer je tembo, so mu odgovorili mladeniči in se niso ganili. Naša cerkev je bila in prosto smo se gibal, molili kakor je kdo hotel. Prišli ste in tarnali, sam cesar se je usmilil. Navallil ste breme na vso dolino, nekda smo le dejali: Živijo! pa je bil mir.

Župniku odgovarjajo! so se stikale glave. Gorje njim! Kadar bo hotel, jih bo poklical iz grobov.

Dečki so slišali šepet, prevzel jih je strah in groza. Pripravili so se in pričakovali splošne pogreznitve. Padali so nasprotniki pod železno roko. Nikomur niso prizanašali, a v srcu je vstajal sovražnik, prezri ga in redil.

Nikar! so mu branili bratje. Zmaj bodi, ostani z nami! Zakon je nasleda. Ne privezuje se! Pomisli, potepati se boš moral z otroci, pa nisi vajen njim brisati nosove.

Ni tako, bratje, je rekel starejši. Zakon je paradiž, žena dar božji. Naj jokajo otroci, saj je zdravo zanje. Samaki človek otopi za vse, kar je lepšega, ostaja krut in brutalen. Vrata se odpirajo, vstopil bom in jih zapri. Ste prišli? Kaj neki je vas se-

dovedlo na ta veliki praznik, ki za praznujemo, se je začel župnik, ko je stopil v župnišče. Vsele me vaši obiski, dosti dolgo ste zadajali bol mojemu srcu, ki je ljubilo mir in slogo mojih faranov. Imate prošnjo, naročilo, govorite? Poroka bo! Prišel sem, da se ne bi jezili. Jezili? Čemu bi se jezili, še veselje mi, da boš začel novo, lepše življenje. Prišel sem po dovoljenje, pohištvo moramo voziti. Pohištvo? Danes na ta veliki praznik? Saj ni mnogo! Malo ali dosti, to je vseeno! Vstajajo bi ntili med ljudstvom, ki spoštuje božje praznike. Prišlo je in ne da se preložit. Ne dovolim! Odidite! Dovoljenja naj bi dal pa še vam, ki ate se ogibali božjih darov? Odidite! Storitte kakor morete, ne smem pomagati.

Zenin odhaja. Vse prošnje, šegre paroda, obljube ne izdajo, kaj bi ga več motil. Posveti se mu, postoji in pravi: Desetak imate? Gospod je molčal in dvomil. Vrte ženin denar na mizo v zatrdilo svoje resne volje in čaka odgovor. Vozite! pravi župnik malo marno in ga utrujeno pogleda, pa bolj proti mraku.

Denar je na mizi ostal, ampak župnik ni kriv, da je ostal. Dolina ni kriva, ko sprejme glasove, zvon ne, ki jih odda. Kladiivo ni krivo. Tisti je kriv, ki pozvanja! Župnik je imel ukeca, oči, vest, srce, razum in moč. Imel je, ampak ni bilo njegovo. Ni bilo njegovo, ker ni imel v oblasti. Sovražnik je vladal v njem in on se je bal udariti, a upiral se mu je, se ruval, ga morebiti celo ranil. Zenin je kriv, ki ga je napadal, skuhal in premagal. Kaj si more, ko se mu ni mogel ubraniti? Star je bil, slab in onemogel, kako bi naj obvladal neugnanega prvaka? Kdor pa ne obvlada samega sebe, ni odgovoren za svoja dejanja. Župnik je nedolžen.

Sinovi so si podali roke v prisego bratstva in se topli. Oh, kako no se topli. Oročnik je prišel, razorožili so ga. Prišla sta dva, razorožili so ju. Bili so ob službe. Cesar ni maral slabšev. Prišlo jih je dvanajst. Udaite se in z nami! Danes ne! so odgovorili sinovi. Prazni so odrinili oročnik!

Ste oni, ki se tako grdo potepajo, jih je vprašal sodnik, ko so prišli. Mi smo, mi, so rekli sinovi, ozirajoč se po obkrožujoči trumi premožnih kmečkih sinov, kajžarjev in oročnikov, ki so vsi težko čakali tega dneva.

Ali ne veste, da onečate zakon, dajate slab vzgled? jim je ostro natoceval sodnik.

Učeni smo bili udariti. Slabši ostajajo na enem mestu. Sveti modrijani! Nečast dežele ste, ki vam daje kruha! Ali ne veste, da z nadaljevanjem vaših dejanj se pomikate proti vislicam? Ze stojite pod njimi.

Sinovi so bili zbrani in niso zgubili zavesti. Kmet jih obtoži v imenu vseh: Polna vozove so nam prevračali, rušili ograje, pozno v nočeh so nas strašili z ognjem in povodnjico. V najhujših nevihtah smo tekali v nočnih srajcah po vasi, plezali na strehe in drevja. V sam vaški zvonik so šli ustavit uro, smemat zvonove. Pa sadje nam obero.

Je res? je vprašal sodnik. Tako je! odgovore sinovi premožnih, a za vsako dejanje smo mi krivi. Vi ste bili! zarjovi eden sinov. Vi, vi!

Možji se zabene sodnik, ko i-

Gospod sodnik! se čuje glas iz truma. Desetak imate, pa naj mu eno pripeljem.

Desetak? Kdor ima enega, ima dva. Velja, udari!

Oko se je posvetilo, zobje so se zagrizli, roka se je dvignila v sladko maščevanje, ki ni našlo še izhoda. Še od druge strani je kričal, imam, še dam, še.

Zadosti, pravi sodnik. Zadostili so pravici, to pot so se lepo obnašali, ne bom odpiral ječe. Prosti so!

Ubogi sodnik, so govorili zunaj ljudje, ko so slišali, kako prisegajo sinovi, si podajajo desnice. Gorje! Potli se boš, ko te dobimo v sredo. Ti bi nas odil. Nikdar nisi bil v naši vasi, nikdar pod našo streho. Kako nas moreš soditi? Počrmo ga! so klicali, potem nas lahko sodi.

Slišal sem klice, vriske in pesmi. Iz daljne minulosti se vračajo. Vidim prijatelje, ki so me učili pesmi; vas, iz katere so se dvignili megli obrazi, ki jih ni več, vse razločnejše kot takrat, zato je težja ločitev.

CUNARD

V JUGOSLAVIJO

(preko Chibourga)

Zašlane cene v tretjem razredu za tja in nazaj.

V LJUBLJANO in nazaj na

BERENGARIJI \$210

AQUITANJI \$208

MAURETANJI \$208

in davek

8 in pol dne do Jambovite.

Odjedin ob odhodu. Tiskal smatranjati potniki so pripravljeni, da bi bili postreženi. Vsi potniki smatranjati so v kabinah. Naprednostne dle.

Odjedin ob odhodu. Tiskal smatranjati potniki so pripravljeni, da bi bili postreženi. Vsi potniki smatranjati so v kabinah. Naprednostne dle.

CUNARD LINE

140 N. Dearborn St. Chicago, Ill.

PRODA SE

dobrodoča grocerijska prodajalna v prijaznem kraju. Vsa oprema je v dobrem stanju. Proda se zelo po ceni. Vprašajte na: 1934 S. Racine Ave., Chicago, Ill.

POZOR!

Zaamenje (Jan. 31-1926)

ponem, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmeti, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno la najbolj in najcenejši.

Grocerijem, sladkarijem in v prodajalno šolunino damo primeren popust pri vaših naročilih. Pišite po informacijah na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Agitirajte za "Prosveto"!

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmeti, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno la najbolj in najcenejši.

Grocerijem, sladkarijem in v prodajalno šolunino damo primeren popust pri vaših naročilih. Pišite po informacijah na:

Agitirajte za "Prosveto"!

Dvanajst let v samostanu

Spisal Joseph McCabe, bivši frančiškan in profesor v samostanu, Prevod A. K.

(Dalje.)

Na drugi strani pa vse zaključevanje duhovnika, da je spoved obramba pred grešanjem, izgubi vsak pomen. Katoličani niso niti bolj niti manj moralni kakor so drugi ljudje katerekoli dežele, kjer žive pomešano. Primerjati katoliške dežele s protestantskimi pa bi bilo brez koristi. Primerjajmo London in Berlin s Madridom in Rimom, pa vidimo, da povprečnost ni niti boljše niti slabša. Paris se ni poslabšal, mogoče pa pobiljšal od tedaj, ko je zavrgel rimski jarem. Milan, ki je v veliki večini nekatoliško mesto, je dosti bolj moralen kot Neapolj. Liverpool in Glasgow sta veliko bolj katoliška kot Manchester in London, vendar misijonarji priznavajo, da sta moralno slabša. Pri tem se katoliški zagovorniki sklicujejo tudi, da protestanti žive v bolj hladnih deželah, kjer se je lažje obvarovati nemoralnosti. To je smešno. Italija in Nemčija sta bili enaki v propadlosti pred reformacijo. Kristijanija in Petrograd sta manj moralna kot London, Kanada ni bolj čednostna kot Avstralija. Dejstvo je tudi, da precejšnje število vernikov s spovedjo celo podžgejo k grešenju iz enostavnega razloga, ker mislijo na lahkoto pridobitve odveze. Kritiki spovedi so čestokrat namignili na zadnje dejstvo, ki tudi v splošnem obstoja. Sam sem bil velikokrat informiran od strani spokornikov, da so lažje grešili vsled misli na odvezo. V samostanskih ali navidezno samostanskih ustanovah je tedenska spoved kaplana nekaka izsiljenost, ali tudi tu narava ne hrani na maščevanju. Skušnjava za utajenje je tako velika, da cerkev predpisuje izrednega spovednika, kateri pride vsake tri mesece in se mora vsak menih, nuna ali duhovnik pri njem spovedati. Pri opravljanju te funkcije ne samo da sem naletel slučaje dolgega tajenja grehov, temveč naletel sem tudi na take, ki so naprej snovali načrte, kako bodo grešili. Pri upoštevaju teh dejstev začnemo upravičeno lahko misliti, da je spoved sama težak moralni prestop. Spovedoval sem v mnogih delih Anglije in drugod, čital sem zelo veliko kaznivih literature, ki se bavi s spovedjo, konferiral sem z različni misijonarji, ki so spovedali na tisoče in tisoče vernikov in iz vsega tega sem storil zaključek, da veliki večini katoličanov prav nič ne pomaga spoved. Obvezani so, da se morajo spovedati vsaj enkrat na leto; če hočejo veljati kot pobožnjaki, se morajo spovedati vsak mesec ali celo pogostje, toda v vrtnicu življenja je spoved pozabljena in nima najneznatnejšega vpliva na njih moralno.

Da je spoved cerkvi vir velike moči, je u-mevno. Spoved ustvarja velik prepad med duhovščino in verniki ter napravlja prve veliko višje. Ampak veliki večini posameznih duhovnikov je ravno izpovedovanje najbolj neprijetno opravilo. Pa ne samo, da je opravilo neprijetno, temveč je tudi veliko bolj utrudljivo

kot bi si človek mislil. Tri ali štiri ure neprestanega poslušanja grehov izčrpa človeka do skrajnosti, misijonar pa mora čisto prebiti v spovednici po sedem do osem ur na dan. Po-let tega pa je precej duhovnikov, ki neznansko radi gredo v spovednico in čakajo na spokornike potrpežljivo preade v spovednicah šele ure, pri čemur si človek ne more kaj, ko jih primerja s pajki.

Obveznost do spovedi prične s sedmim letom za vsakega člana cerkve enako, obvezna je za duhovščino in lajike, celo za papeža, ki ima v to svrhu priprostega in neškodljivega frančiškana. Teorija sloni na tem, da spoved je obvezna tedaj, ko je močnost v človeku že razvita, da stori greh. In cerkev smatra že otroka pri sedmih letih zmoeznega, da z grehom zasluži večno pogubljenje. Ni treba še razpravljati, kako nesmiselna farsa je spoved za otroka sedmih ali osemih let. K nam so vodili otroke naravnost iz šole vsake tri mesece, ko so jih učitelji skrbno pripravili za to. Ampak težko se je med desetimi otroci našel samo eden, ki bi v vas malo pojmoval o lastnosti odveze. Malo otrok je sposobnih, da bi se naučili vsaj materialno vsebino spovedi. Na najbolj nečuten način pri spovedi zmešajo vse molitve in v splošnem otroci hočejo še prej odbežati od spovednice, kot so prejeli odvezo.

Način spovedi je opisan v vsakem rimskokatoliškem molitveniku. Spokornik prvo kleči deset ali petnajst minut v cerkvi in s pomočjo podrobnega premišljevanja grehov iz svoje knjige preštudira, katere prestopke je izvršil od svoje zadnje spovedi. Nato stopi v spovednico in vpraša duhovnika za blagoslov. Pri tem pove, kdaj je bil zadnjič pri spovedi, tako da duhovnik lahko ustvari sodbo o vernikovi grešnosti. Spovedovanec nato navaja svoje grehe, kakli so bili, koliko jih je storil, kake so bile okoliščine in če spovednik ni zadovoljen, ga vprašuje dalje o podrobnostih. Končno ga od spovednice odalovi z odvezo, a prej še naloži pokoro, ko v molitvi spokornik izjavi, da se ke sa svojih grehov. Kesanje je po katoliški doktrini potrebno v ceremoniji. Ponavljanje molitvic je popolnoma brezuspešno, ako katoličan ne sklene poboljšati se. To pokazuje, da cerkev sama nima mehanske moči pri spovedi, toda v praksi pa je tako, da se katoličan sklicuje na tako cerkevno moč, da mu da odvezo, pa če se kasa grehov in če se poboljša ali ne.

Za odvezo ni nikoli sprejet denar. Potovalci po katoliških državah Evrope pripovedujejo o raznih cenah za različne odveze, kar pa je brez podlage. (Pisatelj je pisal tako v prvi izdaji tega spisa, pri tretji izdaji pa je dodal sledeče: Od tistega časa pa sem iz verodostojnih virov obveščen, da je po kanadskih katoliških cerkvah uvedena tudi cena na odpustanje grehov. O tej ceni pripovedujejo, da ni odveza, temveč je samo nekaka zadostitev za razne grehe, za katere bi se grešnik moral peči v vlah. To je torej odpustek. Katoličan namreč veruje, da čeprav dobi odvezo, da se mu ni treba bati pekla, visi nad njim še vedno strah pred kaznijo v vlah.)

(Dalje prihodnjik.)

SVET

Imovina

in preostanek

\$30,000,000.00

je vedno prijaznejši osebam, ki imajo denar vložen na banki ali na prvi vknjižbi (mortgage).

Denar vzbuja zaupanje, prinaša zadovoljstvo in ustvarja blagostanje ter je pričetek napredka.

Navada marljivosti bo napravila svet prijaznejšim tudi za Vas.

Vložite svoje prihranke v varno banko

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Avenue, vogal 19. ulice, Chicago, Illinois.

PRODAJAMO PRVE HIPOTEKE IN HIPOTEČNE BONDE